

عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین

نامجو پیروی* فریبا درخشان** طاهره کریمی*** دکتر سعید آصفزاده****

* کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی دانشگاه علوم پزشکی قزوین
 ** کارشناس میکروبیولوژی دانشگاه علوم پزشکی قزوین
 *** کارشناس مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی دانشگاه علوم پزشکی قزوین
 **** استاد مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی مرکز تحقیقات بیماری‌های متابولیک دانشگاه علوم پزشکی قزوین

آدرس نویسنده مسؤو: دانشگاه علوم پزشکی قزوین، دانشکده بهداشت، تلفن ۰۹۱۲۳۸۱۷۱۳۹

Email: npayrovi@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۰/۳/۱۸ تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۰/۸

* چکیده

یکی از انتخاب‌های مهم زندگی جوانان پس از پایان تحصیلات متوسطه، انتخاب رشته تحصیلی است که در آینده شغلی آنان نقش بسزایی دارد. مهم‌ترین اهداف دانشگاه‌ها آماده ساختن جوانان برای فعالیت‌های شغلی و اجتماعی آینده است. این مطالعه مقطعی به منظور ارزیابی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی بر روی ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین (۲۴/۴٪ مرد و ۷۵/۶٪ زن) در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ انجام شد. ۷۱/۶٪ شرکت‌کنندگان علت انتخاب رشته فعلی را نیاز جامعه می‌دانستند. ۷۰/۸٪ دانشجویان در هنگام انتخاب رشته به درآمد رشته توجه داشتند. ۳۴/۲٪ دانشجویان علت انتخاب رشته فعلی را علاقه به رشته اعلام کردند. بنابراین لازم است شرایطی فراهم شود که داوطلبان با آگاهی و شناخت کافی انتخاب رشته نمایند.

کلیدواژه‌ها: انتخاب رشته، دانشجو

* مقدمه

کشورمان به شمار می‌آید، سالانه داوطلبان زیادی خود را برای شرکت در آن آماده می‌کنند. این آزمون به مرور زمان پیچیدگی‌های زیادی پیدا کرده است که لزوم اطلاع‌رسانی دقیق و درست به داوطلبان را در مراحل مختلف آشکار می‌سازد.^(۱) تحقیق کنونی با هدف ارزیابی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان انجام شد.

* مواد و روش‌ها:

این مطالعه مقطعی در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ بر روی تعداد ۴۰۰ نفر از دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندان‌پزشکی، پرستاری، مامایی، بهداشت خانواده، بهداشت حرفه‌ای، بهداشت محیط، مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی و پیراپزشکی ورودی ۸۵-۱۳۸۴ دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام شد. ابزار جمع‌آوری

یکی از انتخاب‌های مهم زندگی هر فرد پس از پایان تحصیلات متوسطه، انتخاب رشته تحصیلی دانشگاهی است. این انتخاب به دلیل تأثیر زیادی که در تعیین سرنوشت افراد دارد، تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار می‌گیرد که این عوامل به دو دسته درونی و بیرونی تقسیم می‌شوند. عوامل درونی در کنترل فرد هستند؛ اما عوامل بیرونی تا حدودی از اختیار فرد خارج هستند و به صورت غیرمستقیم انتخاب او را تحت تأثیر قرار می‌دهند. برخی از عوامل مهم بیرونی که بر انتخاب فرد اثر می‌گذارند عبارتند از: خانواده، محیط آموزشی، گروه‌های همسن، رسانه‌ها و زمینه‌های اقتصادی - شغلی.^(۱) نظر به این که انتخاب صحیح رشته تحصیلی در آینده تحصیلی، شغلی و به طور کلی در زندگی افراد نقش انکار ناپذیری دارد و آزمون سراسری دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی یکی از مهم‌ترین رخدادهای آموزشی در

برای انتخاب رشته از خدمات مشاوره‌ای بهره گرفته بودند. بین جنسیت و توجه به نیاز جامعه در هنگام انتخاب رشته، ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($P=0/007$)؛ به طوری که ۶۷/۲ درصد زن‌ها و ۸۵/۲ درصد مردها در هنگام انتخاب رشته به نیاز جامعه توجه داشتند. همچنین بین درآمد و جنسیت نیز ارتباط معنی‌داری پیدا شد ($P=0/000$)؛ به نحوی که ۶۵/۱ درصد زن‌ها و ۸۸/۵ درصد مردها در هنگام انتخاب رشته به درآمد آن رشته توجه داشتند.

ارتباط بین جنسیت و وجود اجبار از طرف شخص ثالث در هنگام انتخاب رشته نیز معنی‌دار بود ($P=0/004$)؛ به طوری که ۹۵ درصد زن‌ها و ۸۳/۳ درصد مردها وجود هرگونه اجبار را رد کردند. بین جنسیت و اهمیت شناخت دانشگاه در هنگام انتخاب رشته ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($P=0/002$) و ۹۵/۱ درصد زن‌ها و ۸۶/۴ درصد مردها بر آن تأکید داشتند.

بین رشته انتخابی و انگیزه انتخاب آن ($P=0/002$) و همچنین بین رشته انتخابی و توجه به نیاز جامعه در هنگام انتخاب آن رشته، ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($P=0/000$) (جدول شماره ۱).

داده‌ها پرسش‌نامه‌ای بود که براساس منابع معتبر علمی طراحی و ضریب روایی محتوای آن با نظرخواهی از صاحب‌نظران ۸۹/۲ درصد تعیین شد. برای سنجش پایایی ثبات درونی پرسش‌نامه، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷ به دست آمد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و آزمون آماری دقیق فیشر تحلیل شدند.

* یافته‌ها:

پس از حذف پرسش‌نامه‌های ناقص یا مخدوش، ۲۵۰ پرسش‌نامه قابل بررسی بود. بیش‌ترین فراوانی دانشجویان (۳۹ نفر، ۱۵/۶ درصد) به رشته تحصیلی پزشکی تعلق داشت. ۱۴۵ نفر (۵۸ درصد) در دوره روزانه و بقیه در دوره شبانه مشغول به تحصیل بودند. از نظر جنسیت، ۷۵/۶ درصد دانشجویان زن بودند. از نظر سطح تحصیلات والدین، بیش‌ترین فراوانی مربوط به گروه دیپلم بود (پدران ۳۲/۴ درصد و مادران ۳۸/۸ درصد). ۷۱/۶ درصد شرکت‌کنندگان علت انتخاب رشته فعلی را نیاز جامعه می‌دانستند. ۸۸/۸ درصد آن‌ها به دلخواه رشته خود را برگزیده بودند و ۷۰/۸ درصد در هنگام انتخاب رشته به درآمد رشته توجه داشتند. ۲۸ درصد دانشجویان

جدول ۱- فراوانی دانشجویان بر حسب انگیزه و رشته انتخابی

رشته	انگیزه					
	علاقه‌مندی	جایگاه اجتماعی	خدمت به مردم	فقط ورود به دانشگاه	سایر	جمع
پزشکی	تعداد	۱۸	۴	۳	۱	۳۹
	درصد	۴۶/۱	۱۰/۲	۷/۷	۲/۶	۱۳
دندان‌پزشکی	تعداد	۸	۱	۵	۰	۲۲
	درصد	۳۶/۴	۴/۵	۲۲/۷	۰	۸
پرستاری	تعداد	۶	۴	۶	۵	۳۴
	درصد	۱۷/۷	۱۱/۷	۱۷/۷	۱۴/۷	۳۸/۲
مامایی	تعداد	۴	۴	۰	۰	۱۶
	درصد	۲۵	۲۵	۰	۰	۵۰
مدیریت	تعداد	۶	۵	۱	۲	۲۴
	درصد	۲۵	۲۰/۸	۴/۲	۸/۳	۴۱/۷
بهداشت حرفه‌ای	تعداد	۲	۳	۲	۲	۱۰
	درصد	۱۰	۱۵	۱۰	۱۵	۵۰
بهداشت محیط	تعداد	۳	۳	۶	۵	۲۳
	درصد	۱۵	۱۵	۳۰	۲۵	۱۵
بهداشت خانواده	تعداد	۹	۴	۵	۱	۲۳
	درصد	۳۹/۱	۱۷/۴	۲۱/۸	۴/۳	۱۷/۴
علوم آزمایشگاهی	تعداد	۵	۰	۶	۰	۲۰
	درصد	۲۵	۰	۳۰	۰	۴۵
اتاق عمل	تعداد	۴	۲	۵	۲	۲۰
	درصد	۲۰	۱۰	۲۵	۱۰	۳۵
هوشبری	تعداد	۳	۰	۳	۰	۹
	درصد	۳۳/۳	۰	۳۳/۳	۰	۳۳/۳
جمع	تعداد	۶۸	۳۰	۴۲	۱۹	۲۵۰
	درصد	۲۷/۲	۱۲	۱۶/۸	۷/۶	۳۶/۴

*** بحث و نتیجه گیری:**

این تحقیق نشان داد که ۷۱/۶ درصد از دانشجویان مورد مطالعه علت انتخاب رشته فعلی را نیاز جامعه می دانستند، همچنین ۷۰/۸ درصد آن ها در هنگام انتخاب رشته به درآمد آن توجه داشتند. در مطالعه مقایسه ای که در دانمارک در سال های ۱۹۷۲، ۱۹۸۲ و ۱۹۹۴ انجام شد خدمت به جامعه اصلی ترین انگیزه انتخاب رشته دانشجویان دندان پزشکی این کشور بود و انگیزه های بعدی را داشتن شغل، درآمد اقتصادی و موقعیت اجتماعی مناسب تشکیل می داد.^(۳)

در پژوهشی که در دانشگاه سیدنی استرالیا در سال ۱۹۹۲ در مورد نگرش و انگیزه دانشجویان سال اول رشته دندان پزشکی نسبت به رشته تحصیلی خود انجام شد، مهم ترین انگیزه دانشجویان از انتخاب این رشته خدمت به دیگران بود. علاقه شخصی، درآمد مناسب، کسب علم و دانش و موقعیت اجتماعی مناسب به ترتیب دلایل دیگر آن ها ذکر شدند.^(۴)

در مطالعه فتاحی و همکاران بر روی دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان علاقه دانشجویان مورد مطالعه به رشته تحصیلی خود زیاد بود و تنها ۸/۸ درصد از دانشجویان به رشته تحصیلی خود علاقه نداشتند. حدود ۶۵/۶ درصد دانشجویان علاقه به رشته قبل از انتخاب آن را یکی از عوامل مهم مرتبط با رضایتمندی می دانستند.^(۵) لذا پیشنهاد می شود تا داوطلبان تحصیل دانشگاهی، از طریق رسانه های عمومی و آموزش و پرورش شناخت بیشتری نسبت به رشته های دانشگاهی پیدا کنند و با توجه به علاقه، رشته تحصیلی خود را انتخاب نمایند.

*** مراجع:**

1. Salehzadeh Y. Assessing comments of medical students to selection fields. The thesis submitted to Qazvin University of Medical Sciences in fulfillment of requirements for the degree of medical doctor. 2001; 8 (2): 10-4 [In Persian]
2. Rezapour B. Attitude of students medical's senior toward their career future research in Medical Sciences of Isfahan Of Reseach in Medical 1998; 3 (2): 8-10 [In Persian]
3. Vigild M, Schwarz E. Characteristics and study motivation of Danish dental students in a Longitudinal perspective. Eur J Dent Educ 2001; 5 (3): 127
4. Brand AA, Chike UM, Thomas CJ. Choosing dentistry as a career, a profile entering student (1992) to the university of Sydney Australian. Aust Dent J 1996; 41 (3): 198-205
5. Fattahi Z, Javadi Y, Nakhaee N. Study on the satisfaction of dental students of Kerman University of Medical Sciences than their field. development steps in the medical education. Journal of Medical Education Development Center 2004; 1 (1): 32-40 [In Persian]

Factors influencing the selection of study field in students of Qazvin University of Medical Sciences

N. Payrovi*

F. Derakhshan**

T. Karimi***

S. Asefzadeh****

*MSc. in Health Management, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

**MSc. in Microbiology, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

***MSc. in Health Management, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

**** Professor of Health Management, Metabolic Diseases Research Center, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

*Abstract

One of the important choices of the young people after high school period is to make decision about their future field of study. The aim of this study was to assess the factors affecting the selection of educational field among the students of Qazvin University of Medical Sciences. In this a cross-sectional study, 400 students (24.4% male and 75.6% female) were interviewed in 2009-2010. Data were analyzed using SPSS software and Fisher exact test. Of total students, 71.6% mentioned the reason to choose their field of study was the need of the society, 70.8% interested in the future income of the field, and 34.2% for personal interests. Students should be properly oriented toward their fields of study during pre-university period.

Keywords: Course Selection, University Student

Corresponding Address: Namjo Payrovi, School of Public Health, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

Email: npayrovi@yahoo.com

Tel: +98-912-3817139

Received: 8 Jun 2011

Accepted: 29 Dec 2011